

Asia: VN/16699/2021

Lausuntopyyntö kuntia koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämistä

1. Taustatiedot

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

Kunta

2. Ehdotukset kuntien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi

Ehdotus 1: Ohjauksen ja rahoituksen periaatteiden selkiyttäminen

Ehdotus on pääosin hyvä. Enemmän pitäisi palata yleisiin valtionosuuksiin, nykyisten hankerahoitusten sijaan. Hankerahoitusta ei voi suunnitella pitkäjärjenteisesti koska tulevien vuosien hankerahoituksista ei ole tietoa. Tämä vaikeuttaa kunnan omaa toimintaa, koska toimenpiteitä ja niiden talousvaikutuksia ei voi edes yrittää suunnitella sen mukaan. Pienemmillä kunnilla on resurssit vain muutamaan hankkeeseen kerrallaan, eikä niitä voida jatkuvasti muuttaa sen mukaan mihin mahdollisesti saisi valtion rahaa kunakin vuonna.

Ehdotus 2: Hyvinvointialueiden ja kuntien tehtävien muutoksen vaikutusten huomiointi

Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa muodostuu yksi taso lisää, jonka vastuulla on ihmisten hyvinvointi. Riskinä on harmaat alueet ja niiden rahoitus, varsinkin jos se pohjautuu satunnaisiin hankerahoituksiin tms jatkuvasti vaihtuviin muihin avustuskohteisiin. Tältäkin osin olisi parempi yleiskatteellinen rahoitus jolla tehtävät hoidetaan ja selkeät vastuut kenelle tehtävän hoitaminen kuuluu.

Ehdotus 3: Heikossa taloudellisessa asemassa olevien kuntien huomioiminen

Ehdotukset pääosin ok. Avustukset ei saa vaarantaa alueen muiden kuntien/toimijoiden kannattavuutta esim. heikentämällä niiden kilpailullista asemaa alueella jos jotakin yksittäistä toimijaa tuetaan.

Ehdotus 4: Vuosikellon mukainen ennakoitava toiminta

Seuraavan vuoden avustuskohteet tulisi olla tiedossa jo keväällä (eikä vasta syksyllä tai ihan loppuvuonna) jotta kunta voisi taloussuunnitelmassaan ottaa ne huomioon seuraavan vuoden talouden ja toiminnan suunnittelussa. Tosin vuosittaiset avustukset ovat heikko tapa toiminnan

pitkäjänteiseen kehittämiseen. Mahdolliset avustukset pitäisi olla edes osapuilleen tiedossa mihin seuraavien vuosien aikana avustuksia tullaan kohdentamaan.

Haettavat avustukset, hakemusten ajankohdat ja hankkeiden toteutusaikataulut tulee olla listattuna yhdessä paikassa. Nykyinen täysin pirstaleinen malli on tosi huono suunnittelun kannalta ja kaikkia mahdollisista avustuksista ei saada välttämättä edes tietoa, kun ne on hankalasti löydettävissä.

Ehdotus 5: Laaja-alaisen ymmärryksen, tiedon ja kuulemisen edistäminen

Pikkutarkasta raportoinnista pitää luopua ja ymmärtää isompien kokonaisuuksien vaikutus. Laaja-alaisiin hakuihin voi pienten kuntien olla resurssien vuoksi mahdotonta osallista, jos tietämystä tarvitaan monelta alalta.

Ehdotus 6: Pienten toimijoiden ja hankkeiden avustamisen vaikuttavuuden parantaminen

Avustusten kohteet ei saa olla niin tarkasti rajattuja kuten tähän asti, vaan kunnilla on oltava valta päättää, kuinka hanke toteutetaan ja mihin mahdollinen avustus käytetään. Eikä aina pidä edellyttää kuntien yhteistyötä, koska naapurikunnilla ei aina ole samanaikaisesti samoja kehityshankkeita menossa.

Ehdotus 7: Verkostojen hyödyntäminen

Pienillä kunnilla ei välttämättä ole riittäviä verkostoresursseja. Ehkä asioita pitäisi enemmänkin tarkastella olemassa olevien verkostojen kautta mm. maakuntaliitot ja hyvinvointialueet. Paljon erilaisia verkostoja voi muodostaa myös paljon sekavuutta.

Ehdotus 8: Avustustoiminnan roolien ja prosessien selkeyttäminen

Avustustoimintaa pitää yksinkertaistaa ja raportointia keventää. Yksityiskohtaisessa raportoinnissa jossa avustuksen myöntäjä peräänkuuluttaa raportilta löytyvää kahden sentin eroa ei ole mitään järkeä. Oman työn arvo laskeminen pitää tehdä yksinkertaisemmaksi ja hyväksyä summittainen arvio käytetystä työajasta ja sen kustannuksista. Tällä hetkellä raportointi on se mikä jo estää sen, että pieniin hankkeisiin ei kannata osallistua koska hankehallinnointi muodostaa liian suuren työn, eikä siihen ole resursseja.

Ehdotus 9: Yhtenäisyyden ja läpinäkyvyyden parantaminen

Avustukset pitää olla tasapuolisia ja avustusta hakeneelle on ilmoitettava myös mihin kielteinen avustuspäätös hakijan kohdalla perustuu ja annettava myös mahdollisuus korjata hakemusta. Hakemuslomakkeet eivät aina ole selkeitä vaan niissä on tulkinnanvaraa.

Ehdotus 10: Vaikutusten arvioinnin ja mittauksen periaatteiden hyödyntäminen

Onko vaikutuksia yleensäkin arvioitu jälkikäteen. Loppuraporttihan ei oikeasti kerro mitään todellisista vaikutuksista jotka ilmenevät vasta vuosien saatossa kun esim. hanketta on toteutettu. Kuinka monta hanketta on kuollut kokonaan hankkeen päättymisen jälkeen seuraavien parin kolmen vuoden aikana, jolloin kyseiset hankkeet ovatkin osoittautuneet tarpeettomiksi. Vaikutelma on se että joskus jotkus hankkeet ovat vain hankkeiden itsensä vuoksi.

Ehdotus 11: Tulosten käytäntöön viennin edistäminen periaattein, toimintatavoin ja velvoittein

Osin sama kuin kohta 10, kannattaa osallistua vain hankkeisiin jotka tukevat jo muutenkin suunnitelmissa olevan toiminnan kehittämistä ja johon varaudutaan niin taloudellisin kuin henkilöstöresurssein siitä huolimatta saadaanko hankkeeseen/toimintaan valtion ym. hankerahoitusta

3 Yleiset huomiot kehittämisehdotuksista

Yleiset huomiot kehittämisehdotuksista

Valtion rahoituksessa pitää palata suurelta osin takaisin yleiskatteelliseen rahoitukseen ja sitä lisättävä ja vastaavasti hanke ja kohde rahoitusta supistettava, tällä taataan paremmin kuntien asukkaiden tasapuolinen kohtelu.

Hankeavustusten lukumäärää on vähennettävä ja niiden pitää olla tiedossa pitkälle etukäteen, jotta toimintaa voidaan suunnitella useamman vuoden tähtäyksellä.

Kaikki mahdolliset avustuskohteet pitää löytää yhdestä kohdasta tarvittavine tietoineen.

Hankkeiden hakemusvaihetta ja raportointia on kevennettävä ja yksinkertaistettava nykyisestä käytännöstä. Osa hankkeen kustannuksista on hyväksyttävä (oman työn osuus) arvioperusteisena esim. siten että henkilön kuukausipalkka xxx, josta hankkeeseen käytetty esim. 30% ja päälle hyväksytään sivukuluja esim 30-50%. Tämä keventäisi ja helpottaisi suuresti hankkeiden hallintoa. Esim. yhteen hankkeeseen piti toimittaa kaikkien hankkeeseen osallistuneiden vakinaisten henkilöiden työsopimukset, vaikka he tekivät hankkeelle vain muutaman tunnin työtä. Kuntiin pitäisi luottaa viranomaistoimijoina nykyistä enemmän.

Siltala Reijo
Janakkalan kunta

Laitinen Martti
Janakkalan kunta - Janakkalan kunta, konsernipalvelut